

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Kommunesektorens interesse- og
arbeidsgiverorganisasjon
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO

Deres ref
20/00221

Vår ref
20/266-2

Dato
10. mars 2020

Spørsmål om rettstilstanden vedrørende fysioterapitjenester

Det vises til brev av 17. januar 2020 med forespørsel om avklaring av rettstilstanden vedrørende fysioterapeuter. KS opplyser om at man i den siste tiden har fått økende henvendelser fra kommuner som har behov for en avklaring av spørsmålet om kommune og fysioterapeut kan nekte pasienter som ikke er bosatt eller jobber i kommunen å få tilgang til kommunens avtalefysioterapeuter.

Det følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 første ledd at kommunen skal sørge for at personer "som oppholder seg i kommunen" tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Dette betyr at kommunen ikke bare har ansvaret for sine egne innbyggere, men også turister, pendlere og studenter. Det er i utgangspunktet ikke noe krav om at den enkelte skal ha oppholdt seg en bestemt tid i kommunen, eller skal ha planer om å oppholde seg en bestemt tid i kommunen. Det avgjørende er hvor den enkelte til enhver tid faktisk oppholder seg.

Når oppholdsprinsippet er lagt til grunn for ansvarsfordelingen mellom kommuner, skyldes dette at oppholdsprinsippet er brukervennlig og administrativt enkelt å forholde seg til. Oppholdsprinsippet er en regel som kan forhindre at hjelpesøkende blir kasteballer mellom kommunene.

I prop. 91 L (2010-2011) Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) uttales følgende om oppholdsprinsippet på side 486:

"Kommunen har ansvaret for å tilby disse tjenestene til de personer som oppholder seg i kommunen. Det innebærer at ansvaret også omfatter personer som kun oppholder seg kortvarig i en kommune, for eksempel i forbindelse med ferie. Avhengig av tjenestestype må

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Kontoradresse
Teatergt. 9
www.hod.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 406

Avdeling
Helserettsavdelingen

Saksbehandler
Atle Gøhtesen
22 24 85 97

det kreves en viss varighet av oppholdet for at kommunens plikt til å yte tjenester skal inntre. For eksempel vil kommunen ikke ha plikt til å yte tjenester til en person som har bosted og oppholder seg i en kommune, og som reiser over kommunegrensen kun i den hensikt å få helse- og omsorgstjenester fra nabokommunen."

Uttalelsen viser at det i noen tilfeller vil være naturlig å se hen til varigheten av oppholdet opp mot hvilken type tjeneste som er aktuell. I tilfeller hvor personer bestiller timer hos fysioterapeut eller andre tjenester med timebestilling i en annen kommune enn der de bor eller oppholder seg, vil kommunen i noen tilfeller kunne avvise forespørselen. Unntak fra dette er retten til fastlege. Det følger av pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c at enhver som er bosatt i en norsk kommune, har rett til å stå på liste hos lege med fastlegeavtale. I forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 2 fjerde ledd er det uttrykkelig uttalt at det er adgang til å velge fastlege utenfor bostedskommune.

Det kan ikke på generelt grunnlag legges til grunn at personer som bor og oppholder seg i en kommune, ikke kan ha krav på å motta visse type tjenester i en annen kommune dersom vedkommende drar dit, slik som for eksempel fysioterapitjenester. Det må gjøres en konkret vurdering. I den konkrete vurderingen vil det være naturlig å se hen til hvor personen bor og arbeider, om personen har noen tilknytning til kommunen hvor det søkes om helse- og omsorgstjenester, hva slags type tjeneste det er tale om, og hva som er bakgrunnen for at det søkes om tjenester i den aktuelle kommune. Uttalelsen fra forarbeidene viser at personens intensjon kan vektlegges. Departementet vil bemerke at det må utvises forsiktighet i så henseende, og at det er kommunen som avslår et tjenestetilbud som har bevisbyrden for at personen kun er i kommunen for å motta helse- og omsorgstjenester. Det klare utgangspunktet er som nevnt oppholdsprinsippet.

Departementet leser uttalelsene fra Helsedirektoratet slik at det må gjøres konkrete vurderinger og at uttalelsene ikke kan tas til inntekt for et generell standpunkt om at fysioterapitjenester kan avvises dersom personen verken bor eller arbeider i kommunen.

Med hilsen

Elisabeth Salvesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Atle Gøhtesen
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

KOPPI